

Palliation til alle med behov

Karin Bruun Frandsen

Overlæge, Geriatrisk Palliativ afdeling, BFH

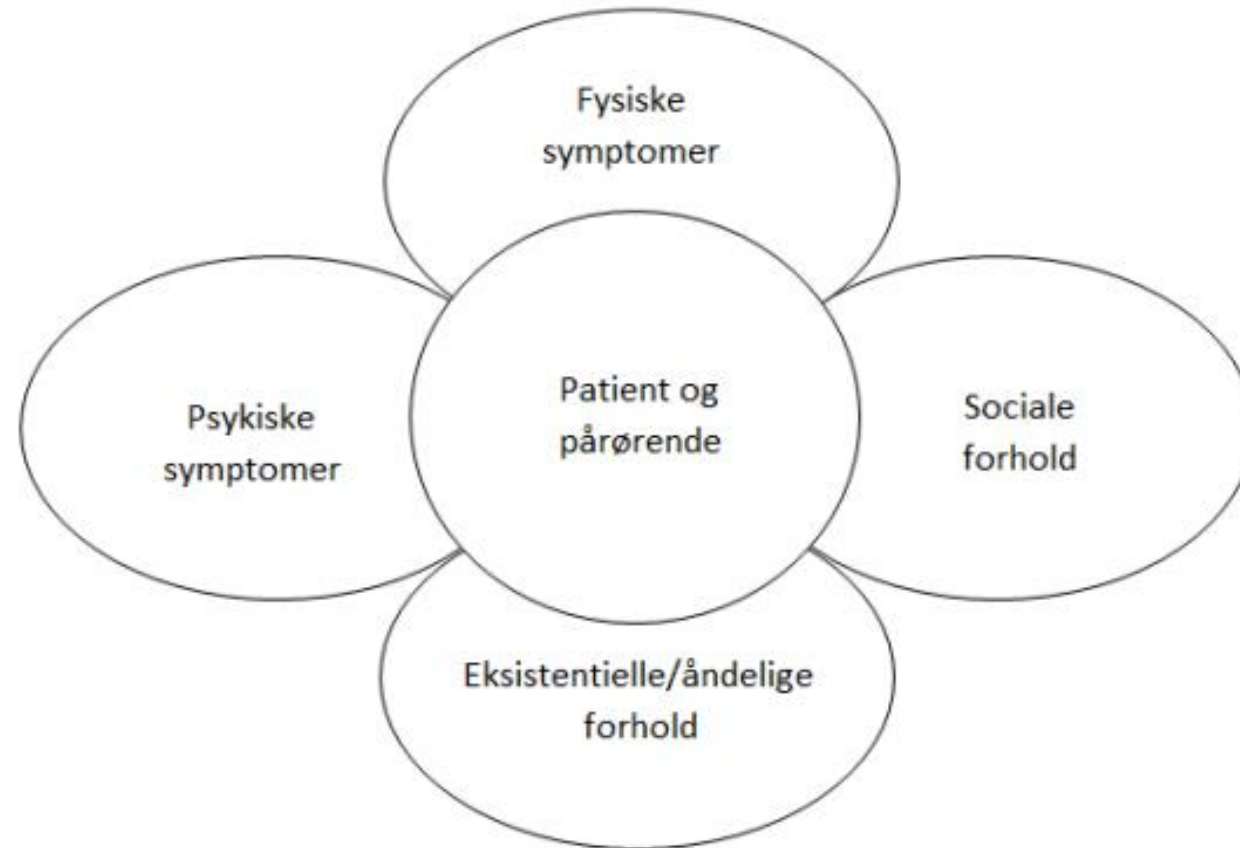
Definition af den palliative indsats

Den palliative indsats har til formål at fremme livskvaliteten hos patienter og pårørende, som står overfor de problemer, der er forbundet med livstruende sygdom, ved at forebygge og lindre lidelse gennem tidlig diagnosticering og umiddelbar vurdering og behandling af smerter og andre problemstillinger af både fysisk, psykisk, psykosocial og åndelig karakter

Anbefalingerne for den palliative indsats, Sundhedsstyrelsen 2017

Den totale smerte

Helbrede, lindre og trøste

Kronik i dagbladet Information 27. juni 2013

"Man kan konstatere, at han [lægen] gav mig de objektive kendsgerninger, men han viste ikke interesse for at få at vide, hvilke tanker og overvejelser disse oplysninger vakte hos mig. Hverken han eller andre på hospitalet spurgte, om jeg var angst, deprimeret eller modløs, hvilket, jeg mener, er en stor fejl. Man bør være læge for en patient, ikke kun for en sygdom."

Niels Hansen (1929 – 13. juni 2013)

Den palliative indsats er organiseret på to niveauer

- Basalt palliativt niveau
 - Egen læge
 - Kommunale tilbud (hjemmepleje, hjemmesygepleje, døgnafsnit, fysioterapeut mv)
 - Sygehusafdelinger, som ikke har palliation som hovedopgave
- Specialiseret palliativt niveau
 - Palliative enheder/teams på hospital
 - Hospice

Basal palliativ indsats:

Ydes af den del af sundhedsvæsenet, som har palliation som en delopgave

Specialiseret palliativ indsats:

Ydes af den del af sundhedsvæsenet, som har palliation som hovedopgave

Specialiseret palliativ indsats: Hvornår?

Dato 09-11-2017
Version 1. Godkendt
25.08.2017

Nationale visitationskriterier til specialiserede palliative enheder

Hovedkriterier

- Livstruende sygdom
ledsaget af
- En eller flere komplekse palliative
problemstillinger af fysisk, psykisk,
social og/eller eksistentiel karakter
- Kan henvises uanset hvor
patienten er i sygdomsforløbet og
uanset hvilken livstruende sygdom
det drejer sig om.
- Indsatsen er lindrende pleje og
behandling

DMCG-PAL. November 2017

Formålet med anbefalingerne er

- Skabe lighed i adgangen til de palliative behandlingstilbud i landet uanset diagnose
- Af løfte kvaliteten i indsatsen, særligt i forhold til den basale palliative indsats

Rigsrevisionens rapport 2020: Adgangen til specialiseret palliation

Kritik af Danske Regioner:

Væsentligste resultater af undersøgelsen

- Patienter med livstruende sygdomme får ikke systematisk identificeret deres behov for palliation, og der er risiko for, at patienter med behov ikke henvises til specialiseret palliation.
- Mange henviste patienter når ikke at blive modtaget, inden de bliver for dårlige eller dør, og mange af de patienter, der når at blive modtaget, venter for længe på specialiseret palliation.

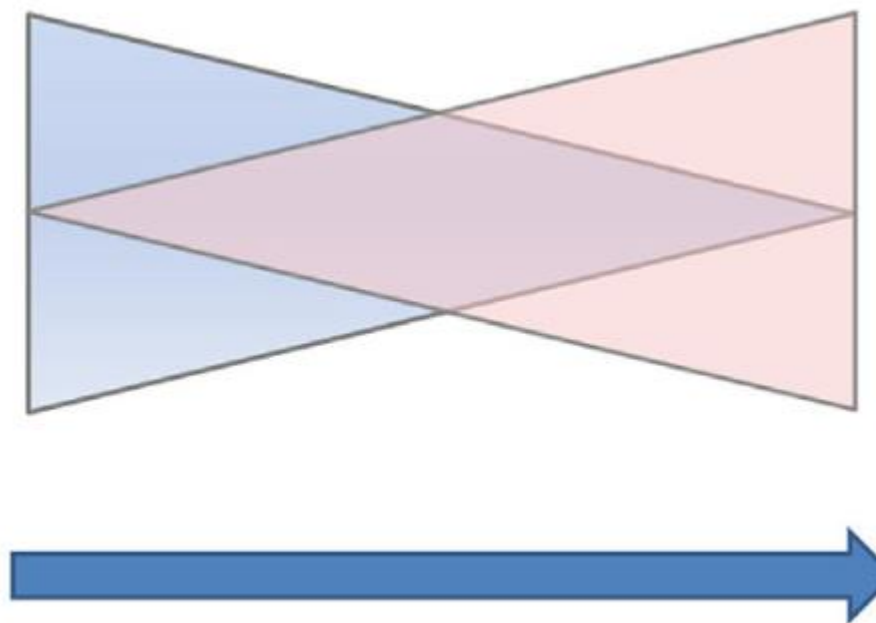
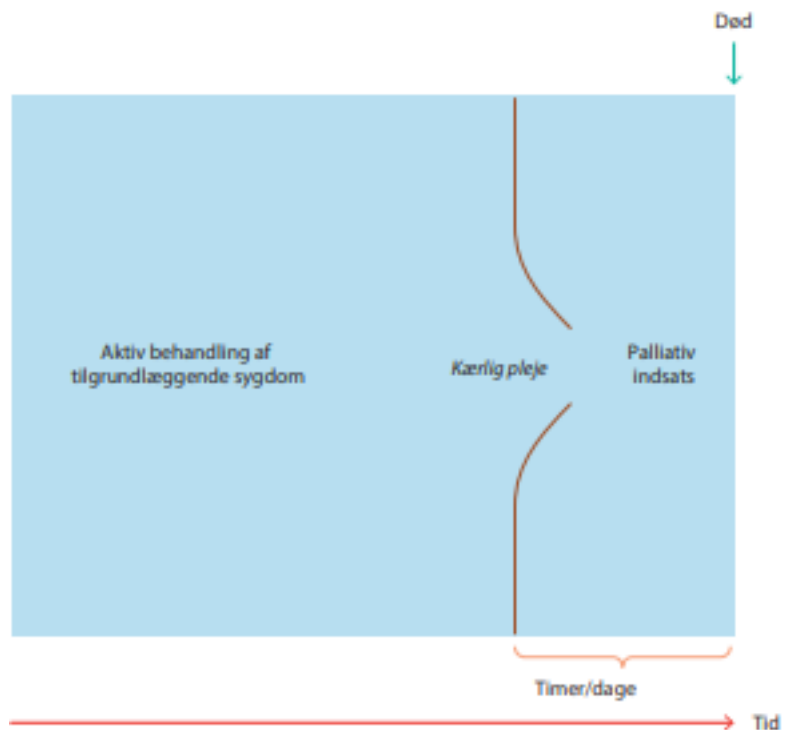

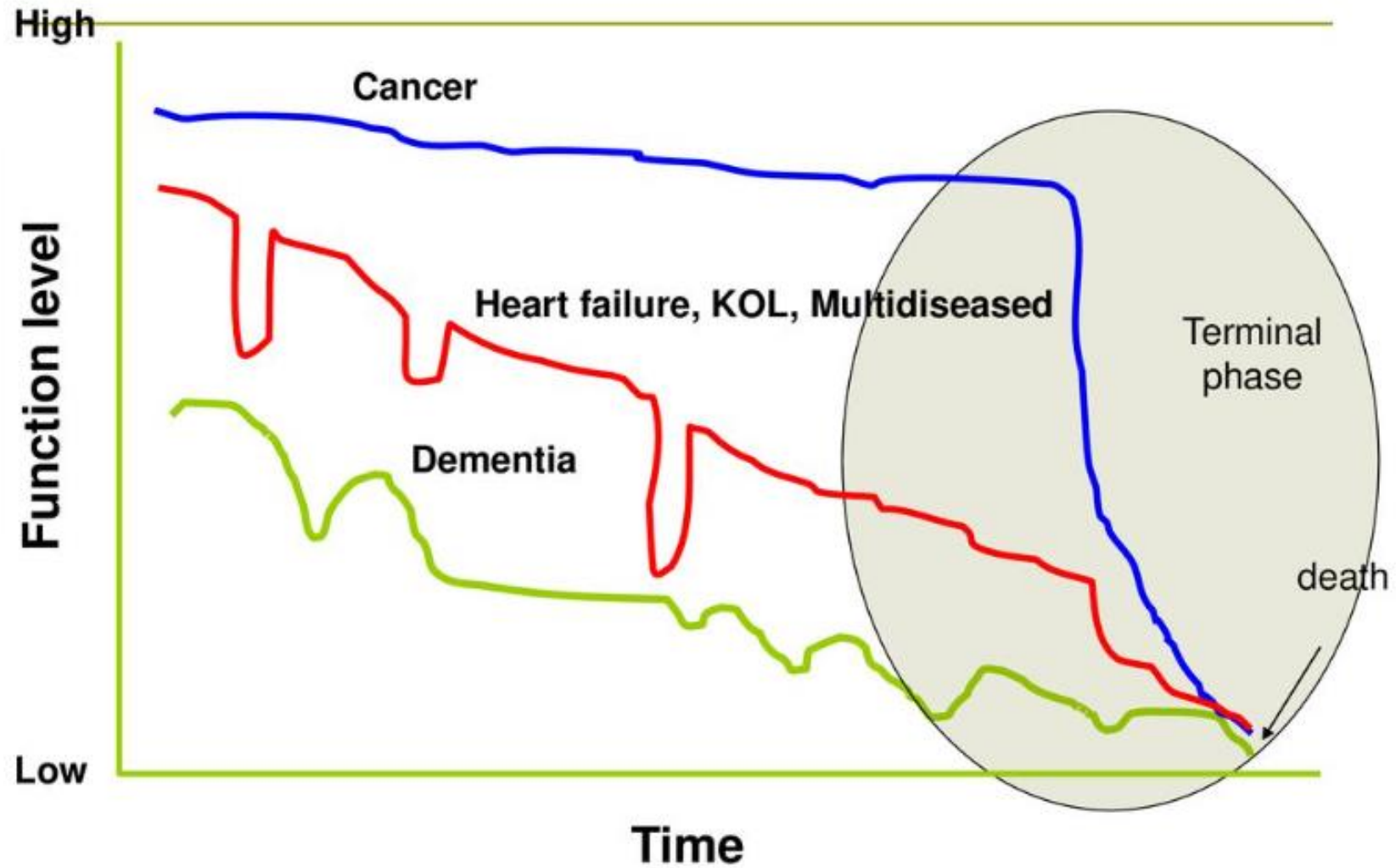
Forhindringer for palliativ indsats

- Mange studier har beskrevet barrierer på sygehuset for at yde en god palliativ indsats
 - Mangel på tid
 - Kompetencer
 - Identificering af patienter, som kunne have behov for en palliativ indsats.
 - "Surprise question"
 - SPICT4all

HVORNÅR?

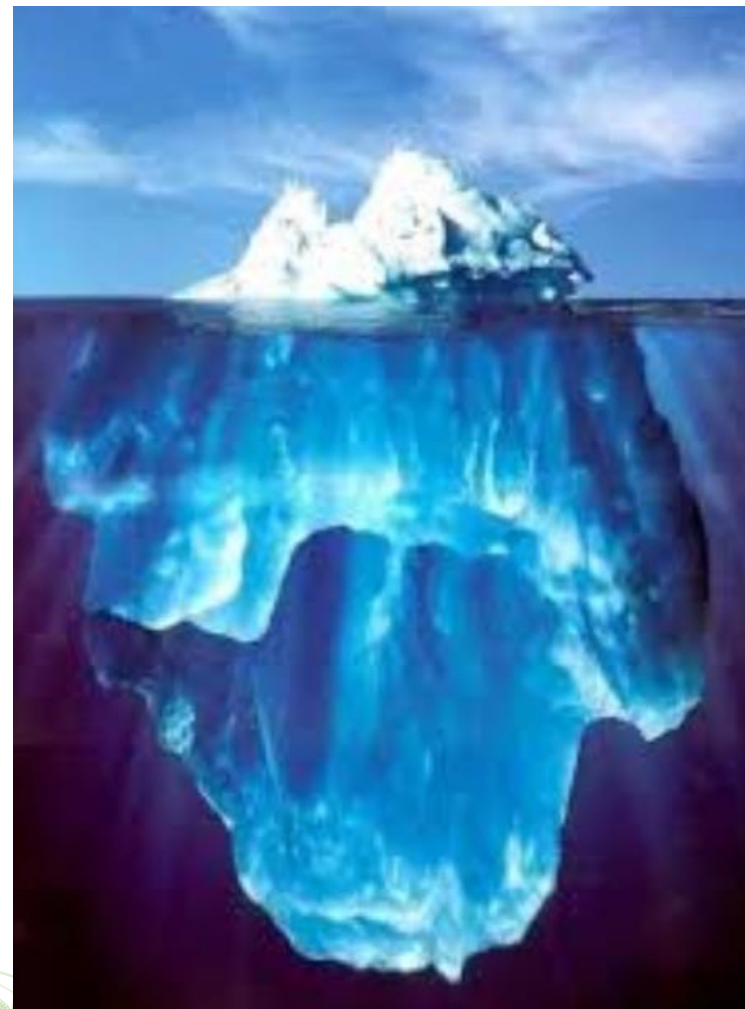

Hvad kan vi forvente?

Hvorfor er det et problem, at der ikke foretages systematisk behovsvurdering

- Kun en mindre del af patienternes palliative behov erkendes af personale
- Den manglende systematik kan være medvirkende til den sociale ulighed
- Den store forskel mellem diagnoser
- PRO basal palliation
 - 24 spørgsmål
 - Fysisk, psykisk, eksistentielt og socialt

PRO basal Palliation (EORTC QLQ-C15-PAL + 8)

- Spørgsmål om fysiske og psykiske symptomer
- Har du følt dig ensom?
- Har du tanker om livet eller din situation, som du har brug for at snakke om?
- Har du været i stand til at dele dine følelser med familie eller venner, så meget som du gerne ville?
- Er der taget hånd om de problemer, du har haft i forbindelse med din sygdom (såsom økonomiske, praktiske eller personlige)?

Spørgeskema om lindring og livskvalitet

EORTC QLQ-C15-PAL

Vi er interesserede i at vide noget om dig og dit helbred. Vær venlig at besvare alle spørgsmålene selv ved at sætte en ring omkring det svar (tal), som passer bedst på dig. Der er ingen "rigtige" eller "forkerte" svar. De oplysninger, som du giver os, vil forblive strengt fortrolige.

CPR-nummer: _____

Dato for udfyldelse af dette skema (dag, måned, år): _____

	Slet ikke	Lidt	En del	Meget
1. Har du nogen vanskeligheder ved at gå en <u>kort</u> tur udendørs?	1	2	3	4
2. Er du nødt til at ligge i sengen eller at sidde i en stol om dagen?	1	2	3	4
3. Har du brug for hjælp til at spise, tage tøj på, vaske dig eller gå på toiletet?	1	2	3	4
I den forløbne uge:				
	Slet ikke	Lidt	En del	Meget
4. Havde du åndenød?	1	2	3	4
5. Har du haft smerter?	1	2	3	4

Combination of education and income

	Familieindkomst, kvartiler			
	Odds ratio			
Uddannelses-niveau	Q1 (laveste)	Q2	Q3	Q4 (højeste)
Folkeskolen	1 (Ref.)	1.08	1.16	1.42
Faglært	1.18	1.27	1.34	1.47
Kort teoretisk	1.84	1.75	1.39	1.44
Lang teoretisk	1.24	1.55	1.61	1.81
Akademisk	1.97	1.59	1.65	1.96

Er der lige adgang til specialiseret palliativ indsats for kræftpatienter?

- Konklusion:
- **Lavest adgang til specialiseret palliativ indsats for:**
 - Mænd
 - Ældre
 - Patienter med hæmatologiske kræftformer
 - Bor alene
 - Kort uddannelse
 - Lav indkomst

M. Adersen, journal of palliativ medicin 2023

Hvad er effekten af specialiseret palliation

- **For patienten:**
 - Bedre smerte og symptomkontrol
 - Mindre angst
 - Lavere risiko for indlæggelse på hospitalet
 - Højere livskvalitet
 - Længere overlevelse (få studier)

Ref: Higginson et al 2010, Kavalieratos et al 2016, Holmenlund et al 2017

Hvordan sikrer vi palliativ indsats af høj kvalitet?

- Alle faglige selskaber, hvor palliativ indsats er relevant, udarbejder retningslinjer for indsatsen
- Palliativ indsats for alle patienter/borgere med livstruende sygdomme indarbejdes i samtlige sundhedsfaglige uddannelser
- Tværsektorielt samarbejde sikres og styrkes med tilgængelighed af kommunale tilbud inkl. hjemmepleje og hjemmesygepleje, almen praksis, hospitalsbaserede specialer og specialiseret palliativ indsats ved behov
- FPB-samtale (ønsker for fremtidig pleje og behandling) indgår som en del af den palliative indsats for alle patienter/borgere med livstruende sygdomme.
- Palliativ medicin gøres til et lægefagligt speciale i Danmark med henblik på at styrke behandling, forskning, uddannelse og udvikling i den palliative indsats

”... the secret of the care of the patient is in caring for the patient.”

Dr. Francis W. Peabody, JAMA 1927

